

Voorlegger vergadering Raad van Bestuur UWV

Vergadering Raad van bestuur	
Datum	14 mei 2024
Agendapunt	Agendapunt 8 Nummer 24 – 163
Onderwerp	Afronding Project Lente 22
Directeur	Directeur Handhaving
Opsteller	
Portefeuillehouder RvB	Johanna Hirscher
Onderwerp heeft instemming van	
Directeur	Toelichting
JKC	Akkoord
SBK	Akkoord
Uitkeren	Akkoord
SMZ	Akkoord

Door Raad van Bestuur te nemen besluiten

1. Akkoord te gaan om geen vervolg te geven aan alle gepauzeerde zaken van project Lente 22 uit de periode mei 2022 tot september 2022.
2. Kennis te nemen van de wijze van afhandeling van de zaken vanaf september 2022 die geen rechtsgevolgen hebben gehad naar aanleiding van project Lente 22.

Samenvatting onderwerp en reden bespreking

Aanleiding

UWV heeft in 2022 onderzoek ingesteld naar mogelijk misbruik van Ziektewetuitkeringen die geëxporteerd werden naar het buitenland. In de maanden februari en maart 2022 merkte SMZ BZ een stijging op van ziekmeldingen met opvallend veel overeenkomsten. Het ging over uitzendkrachten met een kort dienstverband die zich na enkele dagen ziekmelden met opvallend vaak dezelfde, waarschijnlijk gefingeerde, oorzaak. Ook oogde de medische informatie niet authentiek. In deze casussen keerden cliënten, na hun korte dienstverband in Nederland, terug naar hun thuisland en dienden een verzoek in om de Ziektewetuitkering te exporteren. Opvallend was dat veel cliënten afkomstig waren uit dezelfde regio, met soms ook hetzelfde adres of dezelfde straatnaam.

Project Internationale ZW-casus/Lente 2022

Om dit fraudefenomeen aan te pakken is in mei 2022 het project Internationale ZW-casus (hierna genoemd: Lente 22) gestart door de Directie Handhaving (DHH) en de divisie Sociaal Medische Zaken (SMZ). Dit project liep tot medio 2023. Tijdens het onderzoek werd vastgesteld of er sprake was van regelovertreding bij het aanvragen van ZW-uitkeringen. Omdat het initieel om een bestuursrechtelijke zaak gaat is na overleg met de Officier van Justitie van het Landelijk Parket en de Nederlandse Arbeidsinspectie (NLA) besloten dat het onderzoek naar het beschreven fenomeen aanvankelijk door UWV werd uitgevoerd. Afhankelijk van de uitkomsten volgde soms ook een strafrechtelijk traject.

SMZ (Taskforce Gezondheidsfraude) droeg signalen over aan DHH die mogelijk verband hadden met het fenomeen. Er vond ook horizontale screening plaats, hierbij werd nagegaan of in de omgeving van de cliënt ook andere ziekmeldingen bekend waren. Op 19 september 2022 bracht UWV een persbericht¹ uit over het onderzoek naar fraude met ZW-uitkeringen.

¹ Hierin werd aangegeven dat 69 van de 94 onderzochte ZW-uitkeringen zijn stopgezet of niet zijn toegekend en dat de overige 25 zaken nog worden onderzocht.

Conclusie uit onderzoek Auditdienst en Bureau gegevensbescherming

Om zoveel mogelijk gevallen die dezelfde gedragingen vertonen in beeld te krijgen is in september 2022 door de Regiegroep Gezondheidsfraude opdracht gegeven om gericht dossiers te onderzoeken onder de bevolkingsgroep uit Slowakije. Ook is gevraagd om alle Slowaakse namen in kaart te brengen en daar een bestand van te maken. In juni 2023 heeft de Auditdienst op verzoek van de directeur Handhaving onderzoek gedaan naar de aanpak van het project met betrekking tot de wijze van dossierselectie. Het vermoeden bestond dat sprake kon zijn van profilering. De Auditdienst beoordeelt deze opdracht als strijdig met het gelijkheidsbeginsel, omdat er specifiek gevraagd werd naar een gehele bevolkingsgroep in plaats van specifiek gedrag van cliënten/kenmerken van de casus. Als gevolg van de gehanteerde werkwijze bestaat het risico dat ten onrechte alleen cliënten uit Slowakije zijn onderzocht. Het project is derhalve medio 2023 stopgezet in opdracht van directie SMZ en DHH. Bureau Gegevensbescherming onderschrijft deze conclusie in een vervolgonderzoek in 2023.

De Auditdienst heeft het advies gegeven om alle signalen die na 1 september 2022 zijn gemeld aan het project Lente 22 niet nader te onderzoeken. Echter, Bureau Gegevensbescherming kan op basis van haar onderzoek niet uitsluiten dat schending van het gelijkheidsbeginsel al voor september 2022 optrad. Uit hun onderzoek blijkt dat kort na aanvang van het project (mei/juni) er opdrachten zijn verstrekt die in strijd zijn met het gelijkheidsbeginsel.

Stand van zaken

Tijdens het project Lente 2022 zijn in totaal 117 dossiers door SMZ gemeld aan DHH. Als gevolg van de gehanteerde werkwijze is een aantal cliënten vanaf september 2022 onterecht onderzocht, om deze reden wordt er een zogenoemde 'knip' gemaakt tussen dossiers van de periode vóór september 2022 en dossiers vanaf september 2022. De werkwijze aan de kant van DHH is vanaf september niet veranderd. Op dit moment loopt er één ZW-uitkering die we in de afronding van het project nader zullen onderzoeken.

Dossiers vóór september 2022

In de periode mei 2022 tot september 2022 zijn er 98 dossiers door SMZ gemeld bij DHH. In onderstaande tabel is de status van de verschillende dossiers weergegeven.

	Totaal	Niet onderzoek waardig	Gepauzeerde zaken	OM zaken	Afgeronde zaken
Aantal dossiers	98	31	52	11	4

Tabel 1: Lente 22 dossiers vóór september 2022

Toelichting:

- 31 signalen bleken na beoordeling door DHH niet onderzoekswaardig.
- 52 zaken zijn gepauzeerd naar aanleiding van het onderzoek naar Lente 22.
- 11 dossiers lopen momenteel bij het Openbaar Ministerie.
- 4 dossiers zijn voorzien van een beslissing en de invorderingstrajecten zijn door UWV gestart.

Nu duidelijk is dat niet uitgesloten kan worden dat het gelijkheidsbeginsel in de periode vóór september 2022 is geschonden bij de selectie van de dossiers, ligt de vraag voor hoe om te gaan met deze dossiers. JKC is gevraagd om advies over dit vraagstuk en kan zich vinden in onderstaande adviezen.

• Gepauzeerde zaken

Naar aanleiding van het onderzoek naar Project Lente 22 zijn 52 zaken gepauzeerd. Hiervan zijn 39 onderzoeken gestaakt en 13 onderzoeken afgerond zonder een beslissing. Tijdens het onderzoek zijn medische documenten via het Slowaakse zusterorgaan gecontroleerd. In sommige gevallen heeft het Slowaakse zusterorgaan bevestigd dat informatie niet geverifieerd kan worden. Er komen nog steeds resultaten terug van eerder aangevraagde verificaties.

Advies

Omdat niet kan worden uitgesloten dat bij deze zaken het gelijkheidsbeginsel niet is geschonden wordt geadviseerd om de 52 gepauzeerde zaken niet verder op te pakken. Hiernaast is door het tijdsverloop de vermeende fraude niet meer goed vast te stellen. Het is uitvoeringstechnisch lastig om de feiten vast te stellen, mede omdat een groot deel van de mensen door verblijf in het buitenland niet te bereiken is. Het kost veel tijd en capaciteit om alle zaken opnieuw te bekijken. Daarbij is het nog onduidelijk wat dit op zal leveren. Het voorkomt investering van tijd en geld in onhoudbare zaken. Geen vervolg geven aan deze zaken betekent dat afgeronde onderzoeken niet tot een beslissing zullen leiden en dat de gestaakte

onderzoeken worden afgesloten zonder rechtsgevolgen. Wanneer dit advies door de Raad wordt overgenomen zal het Slowaakse zusterorgaan geïnformeerd worden om de verificaties voor deze gevallen stop te zetten.

- **OM-zaken**

Namens UWV zijn 2 aangiften bij de Nederlandse Arbeidsinspectie (NLA) gedaan voor valsheid in geschrift, oplichting en het opzettelijk verschaffen van onjuiste inlichtingen. In de aangiften zijn meerdere casussen benoemd. De NLA heeft genoeg aanleiding gevonden om onderzoek in te stellen. Als het onderzoek is afgerond zal het OM bepalen of vervolging zal plaatsvinden.

Advies

Omdat niet kan worden uitgesloten dat het gelijkheidsbeginsel niet is geschonden bij deze zaken wordt geadviseerd om het NLA en OM in te lichten dat UWV de voorgelegde zaken niet zal voortzetten. Het is daarna aan hen om al dan niet vervolg te geven aan de casussen.

- **Afgeronde zaken**

Bij 4 dossiers zijn invorderingstrajecten door UWV gestart. Het gaat om 3 dossiers met een terugvordering en boete en 1 dossier met enkel een terugvordering.

Totale terugvorderingsbedrag	Totale boetebedrag	Totaal reeds ingevorderd
€ 60.648	€ 16.032	€ 50

Advies

In de afgesloten zaken kan slechts een fractie van de onterecht betaalde uitkering ook daadwerkelijk worden ingevorderd omdat betrokkenen in het buitenland verblijven. Eén persoon heeft een zeer beperkte aflossingscapaciteit. De schuld is bij de huidige aflossingscapaciteit pas na 50 jaar afgelost. De overige betrokkenen zijn spoorloos. Nu in deze vier zaken niet kan worden uitgesloten dat er sprake is geweest van een schending van het gelijkheidsbeginsel lijkt het niet opportuun om de beslissingen in stand te laten. Dit houdt in dat wanneer de Raad het advies overneemt de beslissingen worden teruggedraaid en UWV hiermee geen activiteit meer zal ondernemen om het terugvorderings- en boetebedrag te innen bij betrokkenen. De persoon met een zeer beperkte aflossingscapaciteit wordt hierover geïnformeerd. De overige betrokkenen worden niet geïnformeerd omdat ze in het buitenland verblijven en omdat er geen actueel adres beschikbaar is.

Geen besluiten vanaf september 2022

In het project Lente 22 zijn er vanaf september 2022 19 dossiers onderzocht.

Gebleden is dat de zaken vanaf september 2022 geen rechtsgevolgen hebben gehad. Dit betekent dat er geen waarschuwingen, terugvorderingen, herzieningen en/of boetes zijn opgelegd door UWV. Deze onderzoeken zijn door DHH gestopt, ook zijn de dossiers afgesloten in Phoenix (workflowsysteem DHH).

Beheersmaatregelen fraudefenomeen

Belangrijk is dat lering wordt getrokken uit de aanpak van project Lente 22 zodat bij toekomstige fenomeenonderzoeken rechten en vrijheden van betrokkenen voldoende worden gewaarborgd. Uit monitoringsrapportages blijkt dat er maandelijks nieuwe gevallen door SMZ en Uitkeren worden signaleerd met specifieke gedragingen van cliënten die gelijkenissen hebben met de dossiers uit Lente 22. DHH is met beide divisies in gesprek over de M&O risico's en de bijhorende beheersmaatregelen zodat voorkomen wordt dat er onterecht uitkeringen worden verstrekt. Doel is om voor de zomer maatregelen op te stellen en hierover de Raad via de regierapportage te informeren.

Gevolgen voor mensen

Het geen vervolg geven aan de zaken uit project Lente 22 heeft geen nadelige (financiële) consequenties voor betrokkenen.

Kansen en risico's voor (de opdracht van) UWV

- Regelovertreders komen weg met hun overtreding. Er is bij de afgeronde onderzoeken vastgesteld dat betrokkenen frauduleus hebben gehandeld, onder andere door medische informatie te vervalsen. Geen vervolg geven aan de onderzoeksbevindingen kan als onrechtvaardig worden gezien en leiden tot verminderd vertrouwen in UWV. Om vertrouwen te genieten van de samenleving, is het

belangrijk dat UWV handhaaft door te kijken of mensen die een uitkering ontvangen hier ook echt recht op hebben en voldoen aan de gestelde voorwaarden.

- Uit de conclusie van Auditdienst blijkt dat het gelijkheidsbeginsel vanaf september 2022 geschonden is. Echter, Bureau Gegevensbescherming kan op basis van haar onderzoek niet uitsluiten dat schending van het gelijkheidsbeginsel al voor september 2022 optrad. Uit hun onderzoek blijkt dat kort na aanvang van het project (mei/juni) er opdrachten zijn verstrekt die in strijd zijn met het gelijkheidsbeginsel. Het is daarom niet uit te sluiten dat bij deze zaken het gelijkheidsbeginsel is geschonden.

Strategische aspecten van het besluit

UWV toont hiermee oplossingsgerichtheid en te leren van fouten. Conform de UWV-strategie (2021-2025): een transparante organisatie, proactieve communicatie en vanuit een zelfbewuste houding.

Bedrijfsvoering (personeel/financieel)

Niet van toepassing.

Duurzaamheid

Niet van toepassing.

Vervolgtraject besluitvorming

Het ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid wordt op de hoogte gebracht van de voorgestelde aanpak.

Communicatie

- Het Slowaakse zusterorgaan wordt geïnformeerd om de aangevraagde verificaties stop te zetten.
- Het NLA en OM worden ingelicht over het feit dat de gepauzeerde zaken en de zaken die in de 2 aangiften genoemd worden niet zullen worden voortgezet.

Openbaarheid

Deze documenten kunnen openbaar gemaakt worden:

1	☒	Ja, in hun geheel.
2	☐	Deels.
3	☐	Nee, de bijbehorende bijlage(n) niet.
4	☐	Nee, helemaal niet.

Metadata

Omschrijving: Afronding Project Lente22

Trefwoorden: Lente22, gezondheidsfraude, internationale ZW-casus, gelijkheidsbeginsel